

Nyt om Får

Årgang 4 · Nr. 4, 2019

Nyt om Får

Udgiver

Team Fårerådgivning
www.teamfaareraadgivning.dk

Redaktør

Povl Nørgaard
post@teamfaareraadgivning.dk

Tryk

Grafisk Forum, Horsens

Magasinet

Udkommer 4 gange årligt:
Ultimo marts, juni, september og
december 2019

Abonnement

Årsabonnement for 4 blade
i 2019 trykt og leveret på postadres-
sen koster 350 kr. eksklusiv moms.
Tilmelding på:
www.teamfaareraadgivning.dk

Magasinet findes som e-blad på
www.teamfaareraadgivning.dk

Udebliver magasinet

Send mail til
post@teamfaareraadgivning.dk

Annoncer:

Priser for annoncering
i bladet på:
www.teamfaareraadgivning.dk
Kontakt Povl Nørgaard,
Team Fårerådgivning.
Tlf. + 45 31 72 01 45
Mail: povl@teamfaareraadgivning.dk

ISSN 2446-2904

Forsidefoto: ??

Vintertid - tid til eftertanke

I vintertiden bør man give sig tid til at tænke ekstra grundigt over året der gik og sørge for at trække de gode ting frem, som man lykkedes med – i fåreholdet – og i livet som helhed. For en sådan positiv refleksion giver styrke til at se fremad mod nye mål. Lidt ligesom den romerske gud Janus, der med øjne både for og bag evnede at se fremad og tilbage samtidig. For det er jo i styrken at viljen kommer til at nå højere mål og komme omkring de udfordringer, som jo er et naturgivent forhold ved det at holde husdyr. Og med viljen kommer også evnen til at kunne handle og dermed gøre sig mere umage med at gøre tingene grundigere og forhåbentlig undgå de irritationer, der følger af fejl, problemer og sygdomme.

Det er jo tankevækkende, at med blot 0,1 lam mere pr. moderfår ved slagtning, så giver det 70 kr. ekstra på kontoen. Det viser analyser af regnskaber fra fåreavlsbedrifter. Så der er virkelig god grund til at gøre sig ekstra umage med at passe på de lam, som fødes her i den kommende læmmesæson.

I artiklen side 3 – 10 skarpe om registreringer ved læmning giver vi konkrete anbefalinger til, hvad man bør holde ekstra øje med hos de nyfødte lam og ikke mindst hvad man bør registrere systematisk i sin logbog. For netop med observationerne i denne kritiske fase af fåreholdet kan man samle mange værdifulde informationer til at forbedre driften.

Nyt om Får i 2020

Vi vil i Nyt om Får næste år fortsætte med at bringe artikler, der kan give fåreavlere inspiration til bedre pasning af besætningen. Og vi kan allerede nu afsløre, at der vil komme artikler med indtryk fra vores spændende studietur til Skotland her i efteråret. Så vi ønsker vore læsere et Godt Nytår og på gensyn i 2020.

Hilsen
Team Fårerådgivning

10 skarpe om registreringer ved læmning

Med grundige registreringer af får og lām ved læmning hār du særdeles værdifulde oplysninger, når du forud for næste bedækningssæson skāl til at udvælge avlsdyr – og selektēre de ringeste får frā. De fōlgende punkter viser hvilke egenskāber, der er nyttige at registrere og hvordan du prāktisk laver nogle kateēgorier, sā der er systematik i dine registreringer.

1. **Fārets huld** ved læmning giver et godt udgangspunkt for at vurdere dets evne til at producere mælk nok til lammene, samt om fodringen af fāret op til læmning hār været god nok
2. **Lāmmebesvær** registreres ved graden af fødselshjælp i fōlgende kategorier: 1. Let uden hjælp; 2. Let med hjælp, 3. Svær med hjælp. Et får som kræver fødselshjælp to år efter hinanden bōr sættes ud, da egenskāben ofte er arvelig
3. **Antal levendefødte** lām ved læmning, samt kōn
4. **Lammenes vægt ved fødsel.** Registreringen bruges til at vurdere fārets fodring under diegivningen og sā er registreringen et godt udgangspunkt til at vurdere daglig tilvækst frem til 2 måneders alderen. Lammene skal vejes medmindre man ved, de skal slagtes og ikke indgā i avlen
5. **Fārets moderegenskāber** vurderes pā dets evne til moderbinding til lāmmet, når lāmmet er blevet tørt. Brug fōlgende kategorier: +2: Fāret bliver ved lāmmet; 0: Fāret bliver i nærheden af lāmmet; -2: Fāret flygter. Når fāret registreres som "flygter", sā hold øje med lammets tilstand efter en uge. Hos disse får sjusser du dig til lammenes vægt og udskyder øremærkning, sā du kan forlade får og lām hurtigt. Moderegenskāber er en meget vigtig egenskāb hos fārets og kan ses direkte pā resultatet af produktionen
6. **Lammets livskraft** registreres ved dets evne til selv at finde patten efter læmning og graden af behov for assistance hertil. Brug fōlgende kategorier: +2: Aktiv, lāmmet søger patten; 0: Rejser sig og drikker inden 1 time; -1: Lāmmet skal have hjælp til at patte; -2: Lāmmet er slapt uden reaktioner. Her kan det ogsā være fornuftigt at notere lammets uldtæthed
7. **Dødfødte lām** – registrer en årsag, hvis muligt
8. **Døde lām i det første dōgn** efter læmning – registrer en årsag, hvis muligt. Tjek evt. pā det døde lām, om der er mælk i maven, når du skærer det op
9. **Genetiske fejl** noteres. Det kan være fejl som: Entropion (indadvendte øjenlåg); Underbid/overbid; Manglende endetarmsåbning, osv.
10. **Sygdomme** hos får og lām i lammets første leveuge. Selv små notater er specielt værdifulde, ogsā hvis der senere viser sig andre problemer hos får eller lām

Årets gang med fåreholdet

Et efterår vådere end normalt har betydet klovproblemer. Især fordi fårene afgræssede en Timoté frøgræsmark, hvor der var høstet hestebønner. For selv om hestebønnerne var pudset ned til ca. 6-7cm, så fik fårene trykket en led "gren" op i kloven for hvert skridt de tog. Resultatet var 15 halte får på blot 10 dage

Lammene har vokset fint og jeg har ikke mistet et eneste vædderlam til clostridier! Vædderlammene på kløverfrømarken havde en tilvækst på 250 gram dagligt og vejede i slutningen af oktober 60 kg i snit. Gimmerne vejede dog kun 45 kg i slut oktober, for de måtte nøjes med at gå i de gamle folde. Så de opnåede kun en tilvækst på 85 gram dagligt siden de blev fravænnet midt september. Normalt er forskellen mellem gimmerne og vædderlam's oktober-vægt på 5-8 kg, men det mål kunne ikke nås med de betingelser jeg havde i år.

Fårene fik glæde af det kløverfrøgræs, som vædderlammene ikke nåede at æde og de går der stadig sammen med vædderne. Gimmerne bliver nu fodret med kløverwrap og det ser ud til at de trives stort - de laver i hvert fald bukke spring, når jeg kommer og ser til dem.

Det var for lidt med 250 får uden lam til at afgræsse det 160 ha store naturareal i sommer, så vi bliver nødt til lave flere lam til næste sæson. Derfor har vi sat 250 får til væddere i 10 dage og med ca. 50% drægtige, så skulle der komme min. 200 lam til foråret. Det antal bur-

de give rigeligt med gimmerne at lægge til besætningen næste år. Efter næste år skal vi forhåbentlig kun lave lam på ca. 50 får hvert år med en læmmesæson på max 14 dage.

Kontrolbesøg fra Dyrenes Beskyttelse

Vi har indgået i en mærkningsordning stemplet: "Anbefalet af Dyrenes Beskyttelse", men efter sidste kontrolbesøg, hvor kontrollanten ved besøget blev kontrolleret af 6 andre kontrollanter, så blev det simpelthen for meget for os. Vi synes, at kontrollanterne går alt for me-

Mange får blev halte efter at have afgræsset på en Timoté frøgræsmark, hvor der var høstet hestebønner. Også selv om hestebønnerne var pudset ned til ca. 6-7cm

Fotografen på pletten i et kærligt øjeblik

get op i registrering og at alt for meget unødvendigt skal noteres i logbogen. Og vi synes, der er alt for mange registreringer, som ikke har med forbedret dyrevelfærd at gøre, men bare virker bureaukratisk. De har ikke én eneste gang spurgt om relevante spørgsmål f.eks. om: Hvordan er lammedødeligheden, færedødeligheden eller huldvurdering?

Og selv om vi er godkendte økologer og har regler om ekstra plads til de bokse, som fårene i en kort periode i læmme-sæsonen går i indenfor i laden – set i forhold til konventionelle fåreavlere, så kræver Dyrenes Beskyttelse alligevel skitser af boksene. I vores tilfælde tilpasser vi boksene størrelse hvert år alt efter hvor mange får, der læmmer og hvor mange lam, de er scannet til. Men vi overholder altid øko-reglerne plus 25% oveni.

Så nu sparer vi 5000 kr. om året til betaling af for Dyrenes Beskyttelses kontrol af køerne og fårene og til de 3 timer x 2 personer, som vi selv brugte ved kontrolbesøget ex forberedelsestid. Skønt at slippe for det.

Uanmeldt økologikontrolbesøg

Forleden fik vi så et uanmeldt økologikontrolbesøg og jeg blev godt nok taget på sengen eller i hvert fald i pyjamas, for jeg lå og var småsyg. Og så er det skønt at vide, at alt er orden i besætningen. Alle dyr har det godt, de har foder og vand. Og halte dyr er sat på stald. Så jeg skulle blot i tøjet og gribe min mappe med logbog, besætningsliste og tilbageholdelses-sedler. Og efter en snak om, hvad vi har haft gang i siden sidste besøg og et kig i tilbageholdelses-sedler-

ne, så klarede forvalteren turen omkring alle dyrene og jeg kunne fortrække hjem under dynen igen.

Her primo december tager jeg vædderne fra igen og så må jeg se, hvor længe kløverfrø marken har græs nok til at holde de 200 får kørende, for der loves jo frost nu. Men inden længe bliver alle fårene samlet i deres vinterfold og bliver fodret med wrap.

Med denne artikel takker jeg af for denne gang som skribent. Jeg håber der er nogen, der har fået glæde af at læse mine indlæg. Og så ønsker jer alle en Glædelig Jul og Godt Nytår.

Mange hilsner, Kim Samson

Vi satte i efteråret 250 får til vædder i 10 dage og håber der kommer min. 200 lam til foråret

Forbrugeres syn på sammenhæng mellem dyrevelfærd og kvaliteten af lammekød

God dyrevelfærd har stigende betydning for mange producenter, detailkæder og forbrugere. Det er imidlertid ikke altid at denne betydning kommer til udtryk i produktionen, markedsføringen og forbruget af lammekød. Dette afspejler at dyrevelfærd for de fleste ovennævnte aktørers vedkommende er ét blandt flere hensyn man skal tage.

Der er mange forskellige opfattelser af, hvad der udgør god dyrevelfærd og hvordan man bedst fremmer bedre dyrevelfærd. For at få en bedre forståelse af, hvad skandinaviske forbrugere forstår ved dyrevelfærd og hvilken kobling de ser mellem dyrevelfærd og spisekvalitet af lammekød, har vi gennemført kvalitative og kvantitative forbrugerundersøgelser.

Vi lavede i slutningen af 2017 og begyndelsen af 2018 interviews med forbrugere i to fokusgrupper i hvert af landene: Danmark, Norge og Sverige. Der var 7 til 11 forbrugere i hver gruppe og i alt deltog 55 forbrugere i disse interviews.

Vores indtryk fra møderne med fokusgrupperne gjorde det klart for os, at lamme- og

fårekød især spises i Norge, og at forbrugere i Danmark og Sverige indkøber lammekød meget sæsonbetonet - især knyttet til påske. Norske forbrugere opfatter lammekød som værende af høj kvalitet.

Diskussionerne i fokusgrupperne afspejlede, at der er geografiske forskelle mellem de tre lande i deres opfattelse af kvalitet. I Norge og Sverige var deltagerne således bevidste om de store geografiske afstande, og havde en klar præference for nationalt og gerne lokalt produceret kød. De forbinder national oprindelse af lammekød med høj kvalitet, dyrevelfærd, troværdige producenter og fødevarer sikkerhed. Svenske forbrugere har mindst tiltro til importeret kød, som de forbinder med lavere kvalitet og dårligere dyrevelfærd.

Fokusgruppedeltagerne i Norge og Sverige gav udtryk for, at de var villige til at betale for højere dyrevelfærd og havde en bevidsthed om, at de har et medansvar for de vilkår som dyr opdrættes under. I modsætning hertil gav de danske deltagere udtryk for en stor prisbevidsthed og afstanden fra jord til bord var mere en mental afstand end en geografisk. Det er tegn på, at danske forbrugere er lidt fremmedgjorte fra fødevarerproduktionen. De medgiver, at de burde tage ansvar, men der er ikke noget der tyder på, at de faktisk påtager sig så stort et ansvar som norske og svenske forbrugere gør. De danske forbrugeres opfattelser afspejler til en vis grad en stor tillid til de danske myndigheder og deres kontrol af fødevarer.

Blandt danske forbrugere er der ifølge undersøgelsen en grad af usikkerhed omkring hvilke mærker, de skal kigge efter og at de forbinder mærkningsordninger med branding og forsøg på at skabe mersalg

produktionen i Danmark, men også af det importerede kød.

Resultater af spørgeskemaundersøgelse

På baggrund af indtryk fra møderne med fokusgrupperne gennemførte vi en spørgeskemaundersøgelse, for at få et mere repræsentativt indblik i, hvordan skandinaviske forbrugere ser koblingen mellem dyrevelfærd og spisekvalitet og for at måle deres betalingsvillighed for lammekødsprodukter med en højere dyrevelfærd. Vi fik svar fra hhv. 511 og 569 respondenter i Danmark og Sverige i foråret 2019. Lidt over 50% af svarene kom fra mænd og stikprøverne havde en god spredning på forskellige socio-demografiske variable.

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen viser, at smag og pris er forbrugernes vigtigste motiver ved køb af lammekød i både Danmark og Sverige (se tabel). Resultaterne viser også, at forbrugerne opfatter dyrevelfærd som vigtig for spisekvaliteten af kød. Svenske forbrugere synes at have en lidt stærkere opfattelse af, at der er en positiv sammenhæng mellem dyrevelfærd og spisekvalitet end danske forbrugere.

Både danske og svenske forbrugere føler de har et moderat ansvar for produktionsforhold, bæredygtighed og miljøpåvirkninger af de fødevarer de spiser. Der er en tendens til at svenske forbrugere i lidt højere grad forsøger at købe bæredygtigt producerede fødevarer, men ikke så meget som vi havde

forventet på baggrund af fokusgrupperne.

Betydning af mærkningsordninger

I både Danmark og Sverige kigger en stor gruppe forbrugere efter dyrevelfærds- og økologimærkningsordninger når de køber ind.

Resultaterne viser dog, at der blandt danske forbrugere er en højere grad af usikkerhed omkring hvilke mærker, de skal kigge efter. Endvidere forbinder danske forbrugere i højere grad mærkningsordninger med branding og forsøg på at skabe mersalg.

Omvendt forbinder svenske forbrugere mærker med højere produktkvalitet. Dette afspejles i en højere betalingsvillighed for mærkede produkter i Sverige. I begge lande er der enighed om, at man ville købe mere dyrevelfærds-/økologisk kød, hvis det var billigere.

Forbrugernes betalingsvillighed

Selv om resultaterne af undersøgelsen peger på, at forbrugernes betalingsvillighed generelt er lav, så viser der sig forskelle mellem de danske og svenske respondenter. Resultaterne peger således på, at danske forbrugere er mere prisbevidste end de svenske. Dette betyder dog ikke nødvendigvis at alt skal være billigt, blot at prisen er en vigtig faktor når danske forbrugere køber ind.

Danske forbrugeres betalingsvillighed stiger endvidere, når de køber ind til særlige lejligheder, mens national oprindelse er særligt vigtig for svenske forbrugere, der har en præference for svensk eller lokalt produceret kød.

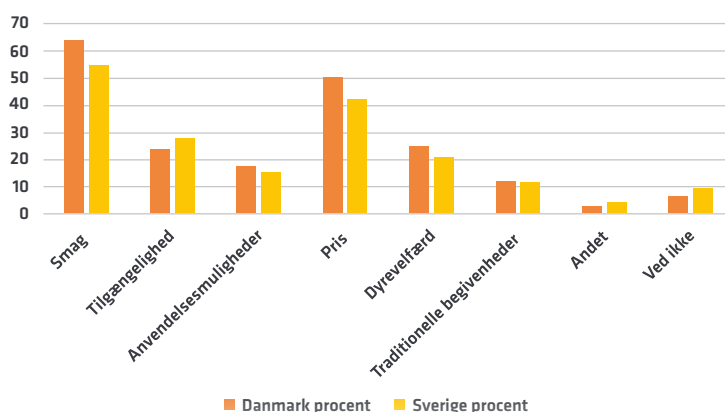
Overordnet set indikerer resultaterne af forbrugerundersøgelserne, at der er et potentiale for at øge salget af dyrevelfærds-kød. For at dette skal lykkes er det imidlertid vigtigt, at forbrugerne stoler på de anvendte dyrevelfærdsanprisninger. Det er også vigtigt, at spisekvaliteten opleves som værende høj, da betalingsvilligheden ellers er begrænset.

Udvikling af marked for dyrevelfærd

Dyrevelfærd er emne, som nyder stor bevågenhed fra aktører langs hele værdikæden fra producent til forbruger. Vores undersøgelse viser dog også, at der blandt de forskellige aktører i kødsektoren er mange (til dels modsatrettede) forventninger til begrebet dyrevelfærd og det forhold kan gøre det svært at handle sammen. Samtidig peger undersøgelsen på, at det er vigtigt at se på dyrevelfærd i sammenhæng med andre fænomener med stor samfundsmæssig bevågenhed, herunder ikke mindst bæredygtighed, CO2 problematikker og miljøbelastningen ved animalsk produktion mere generelt.

Der ligger ikke et marked og venter for lammekød med en høj dyrevelfærd. Det er et marked, som skal skabes i kraft af de relationer som primærproducenter, slagterier, forarbejdningsvirksomheder, grossister, detailkæder, restauratører og forbrugere indgår i. Da disse forskellige aktører har forskellige opfattelser af hvad god dyrevelfærd er, så er det derfor vigtigt med en høj grad af tillid til at producenterne faktisk leverer den dyrevelfærd de lover. Denne tillid kan i korte værdikæder sikres gennem personlig interaktion, mens det i lange værdikæder stiller krav om udvikling af troværdige mærkningsordninger.

Motiver for køb af lammekød

Andel i procent som angiver en faktor som vigtig for deres valg af lammekød

Penge til analyse af grovfoderet er givet godt ud

Med korrekt fodring klarer fåret sig bedre gennem drægtigheden uden sygdomsproblemer undervejs og når mere sikkert målet i enden - en problemfri læmning med stærke levedygtige lām i sidste ende. Men da grovfoderets kvalitet kan variere meget frā år til år, så giver en analyse af grovfoderet værdifuld information til at sikre en optimal fodring

I den optimale plan for brug af årets grovfoderhøst prioriterer man slæt af den bedste kvalitet til den gruppe får, der har det største behov. Og den prioritering kan kun lade sig gøre med præcise analyser foderets indhold.

En analyse af foderet giver et svar på dets energikoncentration, indhold af aske (jord i ensilagen?) og proteinindhold, samt på proteinets kvalitet. Foderets fiberindhold bestemt som NDF i analysen giver et billede af, hvor tungt fordøjeligt grovfoderet er og dermed hvor meget fårene kan æde af det. Jo højere NDF-indholdet, jo mindre kan fåret æde.

Når grovfoderets næringsstofindhold kendes, så kan rationen tilpasses, så både underforsyning og overforsyning undgås, ved at supplere grovfoderet med det rette tilskudsfoder i de perioder, der måtte være behov for det. Nogle gange er kvaliteten af grovfoder høj nok til at dække fårenes behov og så vil brug af supplerende tilskudsfoder være penge ud ad vinduet.

Med analyser kan der fodres præcist

Hvad skal der være af næringsstoffer i fårets grovfoder gennem de forskellige faser året igennem? Det er vist i Tabel 1 hvordan grovfoderets energi

og næringsstof-indhold skal se ud, for at fårene kan æde det og således optage nok dagligt til at kunne opfylde behovet. Opmærksomheden på det forhold er størst i sidste del af drægtigheden og ydermere som diegivende, når fårets behov for ekstra energi og protein stiger. Foderoptagelsen stiger hos de højdrægtige, men foderoptagelsen bliver begrænset fysisk i takt med at fostrene fylder op i bugen. I starten af laktation vil fåret også have svært ved at kunne æde nok i forhold til den mængde mælk, der dannes og der stilles i begge disse perioder også store krav til foderet. Enten skal det stigende behov opfyldes ved at tildele noget grovfoder af ganske høj kvalitet eller også ved at supplere med kraftfoder eller grønpiller.

Ensilagens kvalitet og holdbarhed

Med analyse af ensilagen kan man undersøge, om ensileringsprocessen er forløbet som forventet. Analyse af

ensilagens pH, indhold af mælkesyre og ammonium- kvælstof giver tal til at vurdere om ensileringsprocessen er foregået optimalt - dvs. med et hurtigt fald i pH, når det letopløselige sukker og græsproteinet forgæres og skaber en surhedsgrad, der konserverer græsset, fordi den mikrobielle aktivitet går i stå. En del af græs-proteinets nedbrydes undervejs i den proces og der dannes frit ammonium - Kvælstof (N). I tabel 2 kan de foretrukne niveauer ses.

Er der ikke foregået en optimal ensileringsproces, så falder holdbarheden af ensilagen og det viser sig, når ballen eller stakken åbnes, for så kommer skimmel- og mugdannelse og foderet tager hurtigere varme. Sādan et grovfoder er uegnet til får og bør kasseres. Og det understreger, at det kan være en udfordring for mindre besætninger at få brugt fx en wrapballe hurtigt nok inden for en holdbarhedstid på normalt 1-2 uger afhængigt af kvaliteten. Med brug af hō kan spildet mindskes.

Tabel 1. Krav til grovfoderets næringsstofindhold til får med forskellige behov uden supplerende tilskud med tilskudsfoder.

	Energi- koncentration Kg tørstof pr FE	Protein Gram pr kg tørstof	NDF Gram pr kg tørstof
Gold og tidlig drægtighed	1,5-1,7	95-115	>550
Højdrægtighed	1,2-1,4	130-150	<550
Diegivende	1,1-1,2	>140	490-530

Vær opmærksom på at de stærkeste dyr tager de mest næringsrige dele af grovfoderet først, hvis der ikke er plads til alle dyr ved foderbordet på samme tid

Forskel på hør og ensilage

Græs til ensilage kan høstes tidligere end til hør og kan derfor høstes med en højere næringsværdi og en højere fordøjelighed. Proteinindholdet i græs til hør er lavere end til ensilage ved slåning, men da noget af græsproteinet nedbrydes under ensileringen, så vil kvaliteten af proteinet ofte være lidt bedre i høet. Også sukkerindholdet vil af samme årsag være højere i hør. I tabel ses mål og variationen for forskellige analyseparametre for græsensilage og hør (mod. e. AHDB).

Brug af grovfoder med lav kvalitet

Desværre er det lettere at producere et grovfoder i den lave kvalitet. Og det er også det foder, der ofte findes ude hos fåreavlerne og ofte findes det i rigelige mængder. Grovfoder med lav kvalitet er for så vidt udmærket foder til de golde- og lavdrægtige får. Dog skal man

være opmærksom på udfodrings-metoden, for de stærkeste dyr vil tage de mest næringsrige dele først, hvis ikke alle dyr kan være ved foderbordet eller høhækken på samme tid. Den fodrings-metode kan føre til store forskelle i hullet i den samme flok.

Bruger man grovfoder med lav kvalitet, så er det vigtigt ikke at tvinge dyrene til at æde op, for så æder de for lidt. Det imødegår man ved at gruppere dyrene i 3 grupper efter deres behov: Runde; magre og så gimmere i hver sin gruppe. Den tynde gruppe og gimmerne gives mulighed for at sortere det bedste til først og resterne flyttes til de tykke får. De skal have nyt foder hyppigt.

Gimmere skal suppleres med tilskudsfoder med protein. De tykke får skal også have usorteret grovfoder, men de kan tygge lidt længere på det inden re-

sterne fjernes. Man skal løbende holde øje med hullet og justere med tildeling af tilskudsfoder, hvis ikke dyrene kan holde hullet i midt-drægtigheden. Når dyrene nærmer sig højdrægtigheden, så er det ekstra vigtigt at supplere med ekstra foder i den periode, så man sikrer sig at fåret får næringsstoffer nok til at kunne danne tilpas mængde og kvalitet af råmælk. Samt at lammene fødes med gode reserver af det brune fedt, som de ernærer sig ved lige efter læmningen og dermed får mindre risiko for at dø og svækkes pga. underafkøling.

Vær opmærksom på at ren kornfodring ikke vil tilføre nok med protein i denne periode. Der kan være behov for store mængder supplerende til ringe grovfoder, og ved brug af et stivelsesrigt kraftfoder vil der være stor risiko for sur vom. Der bør i stedet sættes ind med grønpiller eller lucernepiller for at holde vommens pH og mikrobielle miljø stabilt.

Til sidst skal bemærkes at de lokale rådgivningscentre ofte har en pris-aftale med Eurofins, så analysen er billigere herigennem, end hvis man selv sender prøver direkte til Eurofins laboratorier.

Tabel 2.

	Ensilage		Hør	
	Mål	Variation	Mål	Variation
Aske, gram pr kg ts	50-80	50-120	60	50-80
Råprotein, gram pr kg ts	140-170	100-200	>100	80-110
Sukker, gram pr. kg ts	<80	20-200	>100	80-130
NDF, gram pr kg ts	500-550	450-650	<600	555-700
MJ ME/kg ts	>10	9-12	>9	8-10
Energiindhold Kg ts pr FE omregnet	<1,32	1,10-1,46	<1,46	1,20- 1,90
Mælkesyre, gram pr kg ts	<100	20-200		
pH	4-5	3-6		
Ammonium N Gram pr kg N	30-50	30-100		

Regelmæssige jordbunds-analyser kan sikre optimalt udbytte

Då jorden er din bedrifts vigtigste produktionsapparat, bør du sørge for mindst hvert 4-5 år at få lavet jordbundsanalyser, så du har noget at styre i din kalkning og gødsning efter.

Mange forhold har indflydelse på, om afgrøderne vokser optimalt og giver et godt udbytte, men hvis blot ét enkelt næringsstof er i underskud, så kan det være det, som har årsagen til at udbyttet ikke indfrier forventningen. Den principielle mekanisme er illustreret i figuren, hvor der er skrevet en væksthæmmende faktor på hver enkelt stok i baljen med vand.

En afgrøde har brug for næringsstoffer i rette mængder, men også brug for at jorden har det rette reaktionstal (Rt). Ud over det kommer afgrødens behov for lys, varme, kulddioxid, vand og jordkvalitet m.m.

Det principielle ved gødsning

Det er meget forskelligt fra næringsstof til næringsstof, hvor meget en specifik afgrøde skal bruge i løbet af vækstsæsonen, for at vokse optimalt. Og der vil mellem visse af næringsstofferne være et mængdeforhold, der skal være på plads. For i nogle tilfælde kan overskud af et næringsstof i forhold til et andet næringsstof hæmme optagelsen af det andet, selv om der egentlig er nok af det.

Jordbundsanalyser

Bestiller du en standard jordbundsanalyse af din jord, så indgår der følgende analyser:

Reaktionstallet (Rt)

Fosfortallet (Pt)

Kaliumtallet (Kt)

Magnesiumtallet (Mgt)

Kobbertallet (Cut) tilvælges ofte kun på få udvalgte prøver. En ler-analyse laves for at vide hvilket Rt der skal tilstræbes i din jordtype. For lerjorde tilstræbes et lidt højere Rt end for sandjorde.

Reaktionstallet Rt og kalkning

I tabel 1 ses hvilket Rt, man bør tilstræbe afhængig af jordtype og afgrøde (tallene i de hvide felter). Jo højere ler-indhold, jo højere bør Rt være. Det lidt højere Rt for lerjordene har den effekt at jorden bliver nemmere at bearbejde – den bliver ikke så let knoldet ved bearbejdning.

Afgrøderne (se teksten under tabellen) er inddelt i 3 kategorier med enten "tolerante-", "middelfølsomme-" eller "følsomme" afgrøder. Som det ses, er det de tolerante afgrøder, der kan klare det laveste Rt, mens de følsomme afgrøder kræver det højeste Rt.

Hvor i dette skema er det så lige at en gennemsnits færevler hører hjemme? Her tænker jeg på om afgrøderne på bedriften mest hører til den tolerante-, middelfølsomme- eller den følsomme afgrøde gruppe. Det er afgørende for, hvor meget kalk der evt. skal tilføres.

Tabel 1: Tilstræbt Rt-tal i jorden afhængig af jordtype og afgrøde

Jordtype JB nr.	Sædskifte, afgrøder	Meget lavt ^{a)}	Lavt ^{a)}	Middel ^{a)}	Højt ^{a)}	Meget højt ^{a)}
1-4	Tolerante ^{a)}	< 5,2	5,2 - 5,7	5,8 - 6,1	6,2 - 6,5	> 6,5
	Middel ^{b)}	< 5,5	5,5 - 5,9	6,0 - 6,3	6,4 - 6,7	> 6,7
	Følsomme ^{c)}	< 5,7	5,7 - 5,9	6,0 - 6,5	6,6 - 6,9	> 6,9
5-6	Tolerante ^{a)}	< 5,3	5,3 - 6,0	6,1 - 6,5	6,6 - 6,9	> 6,9
	Middel ^{b)}	< 5,5	5,5 - 6,2	6,3 - 6,7	6,8 - 7,1	> 7,1
	Følsomme ^{c)}	< 5,7	5,7 - 6,4	6,5 - 6,9	7,0 - 7,3	> 7,3
7-9	Tolerante ^{a)}	< 5,3	5,3 - 6,3	6,4 - 6,7	6,8 - 7,2	> 7,2
	Middel ^{b)}	< 5,5	5,5 - 6,5	6,6 - 6,9	7,0 - 7,4	> 7,4
	Følsomme ^{c)}	< 5,7	5,7 - 6,7	6,8 - 7,1	7,2 - 7,6	> 7,6
11	Tolerante ^{a)}	< 4,3	4,3 - 4,7	4,8 - 5,2	5,3 - 5,7	> 5,7
	Middel ^{b)}	< 4,5	4,5 - 4,9	5,0 - 5,4	5,5 - 5,9	> 5,9
	Følsomme ^{c)}	< 4,7	4,7 - 5,1	5,2 - 5,6	5,7 - 6,1	> 6,1

a) Tolerante afgrøder i sædskiftet: Kartofler, rug, havre, græs.

b) Middelfølsomme afgrøder i sædskiftet: Vinterhvede, vinterbygg, majs, rød- og hvidkløver, røps, markært.

c) Følsomme afgrøder i sædskiftet: Lucerne, sukkerroer, sneglebælg, vårbøg.

d) Korrektion for organisk stof (humus): I marker med et lavt indhold af organisk stof (under 1,5 pct.) tilføjes 0,2 enheder Rt, mens der tilsvarende fratrækkes 0,2 enheder ved et indhold af organisk stof på over 3,5 pct.

Overordnet vil jeg tro, at de fleste fåreavlere mest har græsmarker, men som det ses af afgrødegrupperne under tabellen, stiller græsser forskellige krav til kalkning og Rt, om græsset er uden eller med kløver. Og forskellen i kravet til Rt bliver større, hvis man mest har rent græs (den tolerante gruppe) og en gang imellem skal omlægge marken med nyt græs med en vårbyg (den følsomme gruppe) som dækafrøde. Dette eksempel er brugt blot for at sige at de fleste fåreavlere, der bruger langt den største del af deres arealer til græs/kløver græs bør, hvad angår Rt, tilstræbe at kalke så Rt passer til de middelfølsomme afgrøder.

Vælg af kalktype

Man kan vælge mellem 3 typer af kalk. Og før du vælger kalktype, så skal du se på, om dine arealer også mangler magnesium, hvilket ses af Mg-tallet i jordbundsanalysen

De tre typer kalk er: Almindelig jordbrugskalk; Magnesiumkalk (indeholder 2,5% Mg) og Dolomitkalk (ca. 10% Mg). Jeg anbefaler at få hjælp fra en sagkyndig planteavlskonsulent, når man skal afgøre, hvilken kalktype og hvilke mængder, der skal bruges på de enkelte marker. På et planteavlskontor kan man også få hjælp til at udtage

jordprøver med brug af GPS, så du efterfølgende kan få spredt kalken positionsbestemt.

Vil du selv udtage prøverne og selv holde styr på, hvor i marken den enkelt prøve er taget, så kan du flere steder låne et spyd og bøtter med påtrykte strekkoder til prøverne, samt en vejledning i at udtage en prøve.

Læsning af jordprøveanalysen

I tabel 2 bruger man oftest kun tallene for fosfor (Pt), kalium (Kt), magnesium (Mgt) og kobber (Cut) der indgår i en jordprøveanalyse. Tabellen bruges på den måde, at man ser på analysebeviset, hvad tallene er for de enkelte marker/prøver. Er Mgt som gennemsnit for en mark f.eks. 3,0, og man gerne vil have niveauet op på 6,0, så svarer det til at Mgt skal hæves 3 enheder á 25 kg magnesium (se kolonnen "1 enhed svarer til (kg/ha)"). Det vil sige 75 kg Mg/ha. Hvis den samme mark også mangler kalk, så kan du vælge at bruge magnesium kalk med 2,5% Mg. I dette tilfælde vil de 75 kg Mg/ha svare til, at der skal tilføres 3000 kg magnesiumholdig kalk/ha. En sådan tildeling vil hæve Rt med ca. 0,4 enheder. Så kommer balance-spørgsmålet, om der er plads til en sådan tildeling uden at der bliver overkalket. Det understreger betydning-

en af at søge hjælp af en sagkyndig til at lave beregningerne og sikre en optimal tildeling.

Udtagning af jordprøver

Hvordan er det så lige at jordprøver skal udtages, for at få så meget ud af analysesresultatet som muligt i forhold til pris og muligheder for at omsætte resultatet i praksis. En enkelt jordprøve kan repræsentere alt fra 0,5 ha eller mindre til 4-5 ha pr. prøve. Anbefalingen er, at med mindre ens marker er beviseligt meget ensartede, så giver det ingen mening at lade en jordprøve dække mere end 5 ha.

En anden afgørende faktor af betydning for hvor tæt prøverne skal tages er, hvordan du efterfølgende kan sprede kalken, hvis det viser sig der mangler. I mange områder af landet kan man få spredt kalk positionsbestemt efter et kalktildelingskort. Det betyder at den mængde, som kalksprederen giver styres efter den aktuelle position på tildelingskortet/marken. Med den mulighed kan det godt betale sig at tage 1 prøve pr ha. Især hvor man også har følsomme afgrøder som f.eks. vårbyg i planen. Jo mere fintmasket ens prøvetagning er, jo mindre er risikoen for, at man i områder enten over- eller underkalker. At man ikke underkalker et område, er vigtig, da byg er en af de følsomme afgrøder, der ikke tåler lav Rt. Kommer man derimod til at overkalke et område hvor der skal være vårbyg øges risikoen for mangan bliver utilgængelig og der opstår mangan mangel (lysplet syge).

Så jo flere prøver man tager jo større bliver udgiften til udtagning og analyser. Omvendt kan der næsten altid spares på den samlede mængde af kalk, samt på at der f.eks. ikke opstår udgifter til at modvirke manganmangel. Dette kræver dog, at du får kalket positionsbestemt. Kan du ikke få kalket positionsbestemt, så kan du med fordel nøjes med en prøve for hver 3-5 ha. Her kan du så i stedet tage en ekstra prøve i de dele af en mark, der afviger fra resten - f.eks. områder, hvor afgrøden ikke rigtig trives.

Tabel 2. Tolkning af resultaterne fra jordprøve-analyse

Analyse	betegn.	JB nr.	Klasse					Enhed	1 enhed svarer til (kg/ha)
			Meget lav	Løvt	Middel	Højt	Meget Højt		
Fosfortal	Pt		< 1,0	1,0 - 2,0	2,1 - 4,0	4,1 - 6,0	> 6,0	10	25
Kaliumtal	Kt	< 4	< 3,0	3,0 - 5,0	5,1 - 8,0	8,1 - 12,0	> 12,0	10	25
Kaliumtal	Kt	> - 4	< 4,0	4,0 - 7,0	7,1 - 10,0	10,1 - 15,0	> 15,0	10	25
Magnesiumtal	Mgt		< 2,0	2,0 - 4,0	4,1 - 8,0	8,1 - 12,0	> 12,0	10	25
Kobbertal	Cut		< 0,8	0,8 - 2,0	2,1 - 5,0	5,1 - 8,0	> 8,0	1	2,5
Bortal	Bt		< 1,5	1,5 - 3,0	3,1 - 5,0	5,1 - 8,0	> 8,0	0,1	0,25
Natriumtal	Nat	> 4	< 2,5	2,5 - 5,0	5,1 - 10,0	10,1 - 15,0	> 15,0	10	25
Zinktal	Znt		< 1,0		1,0 - 3,0		> 3,0	1	2,5
Molybdæntal	Mot		< 2,0		2,0 - 3,0		> 3,0	0,1	0,25
Mangantal	Mnt							1	2,5

* ppm svarer til 1 mg pr. kg jord. Det svarer til ca. 2,5 kg pr. ha i pløjelaget

Kyndige hænders fornemmelser for pelskvalitet

Der blev følt og mærket og udvekslet fornemmelser for pelskvalitet, da 9 gotlænderavlere med 20 vædderlam og mange andre af Gotlænderforeningens medlemmer havde sat hinanden stævne ved årets Gotlændertræf i starten af oktober

Fårenes pelskvalitet er i højsædet for fåreavlere med racen Gotlandske Pelsfår og ikke mindst for de meget ambitiøse, som driver avlsarbejde på højt niveau. Og resultatet af avlsarbejdets høje niveau var synligt på årets træf. De 20 udvalgte vædderlam fra foråret var alle dyr med fint eksteriør og pels. Og alligevel var det synligt for alle, at vinderlammet – Årets Pelsvædder 2019 skilte sig ud som den flotteste – bedømt ud fra de 4 vigtige egenskaber, som Gotlænderforeningen har valgt at have som avlsmål. Ren i farven, så de grå nuancer fremstår nærmest blålige, en spændstig lok og et silkt og glansfuldt pelshår.

Om Gotlænderforeningens avlsarbejde

Som avlsforening har Gotlænderforeningen eksisteret siden 1982 og fra omkring midten af firserne haft den nuværende organisering af avlsarbejdet. Foreningen har formuleret avlsmålene for det ideelle gotlænderfårs egenskaber, som guidelines for avlerne til at opnå høje indeks. Og da skindet repræsenterer en økonomisk vigtig værdi for en avler, så er pelsens kvalitet i det færdige skind blevet tillagt en høj prioritet i avlsmålene.

Udvælgelsen af Årets Pelsvædder foregår i tre trin. I eftersommeren

tager uddannede bedømmere/dommere rundt på gårdene og laver mønstring hos interesserede besætningers 120 dage gamle lam (det er alle lam, så vi kan udvælge avlsgimmere). Den mønstring består af en eksteriørbedømmelse og en bedømmelse af pelsen. Og efter de mønstringer, så udpeges de vædderlam, som har kvalitet til at komme til Landsbedømmelsen i starten af september. Det sker ved to bedømmelser – en i Østdanmark og en i Vestdanmark, hvor fåreavlerne møder op med deres udvalgte vædderlam og får dem mønstret af både en dansk og en svensk dommer.

De 20 udvalgte vædderlam til årets Træf er forinden klippet ned, så de ved træffet har 4-6 uger gammel uld, dvs. en uldlængde på omkring 3,5-4 cm.

Lammenes pels undersøges grundigt af de to svenske dommers kyndige hænder

Efter de 2 Landsbedømmelser, kan man udpege de bedste vædderlam, som har niveau til at blande sig i toppen om at blive udnævnt som Året Pelsfår ved årets Træf. Forinden bliver de klippet ned, så de ved træffet har 4-6 uger gammel uld, dvs. en uldlængde på omkring 3,5-4 cm. Den klipning gør det så muligt for dommerne ved Træffet at få et godt indtryk af det enkelte vædderlams pelskvalitet i nedklippet stand, dvs. hvorledes vil skindet kunne se ud efter garvning.

Svenske dommere foretager bedømmelsen

Det er to svenske dommere, som mønstrede de 20 vædderlam ved årets træf denne lørdag i starten af oktober på Beder Gartnerskole. Og det er ingen tilfældighed at dommerne er fra Sverige. For de danske gotlænderavlere har gennem mange år hentet megen viden og inspiration fra deres svenske kolleger. Det begyndte med at bruge svenske dommere til at uddanne de danske i 1985. Og i dag er samarbejdet så intensivt, at man har vedtaget fælles avlsmål. Det bety-

der at danske avlere bruger det svenske udviklede registreringsprogram Elitlamm til at registrere data om det enkelte lams fødsel, forældreskab, samt mønstringsoplysninger. Og i systemet findes stamtavler og avlsindeks på alle registrerede dyr i Sverige og Danmark. Et sådant samarbejde om avlsarbejdet gør det muligt for avlere i Danmark og Sverige at sammenligne deres bedste avlsdyr og finde frem til dem, som de finder er bedst egnede til at blive fader til næste generation – enten via indkøb af levende dyr eller indkøb af sæd til insemination.

Ved årets Træf var det 3 væddere fra Esben Lyngsaa Madsens besætning som blev Årets Pelsvædder, Årets bedste nedklippede og Årets kropsvædder. Det forekommer yderst sjældent at alle 3 præmier går til den samme avler. Det er vist kun ske én gang før, at en avler i 2007 fik alle 3 præmier, men på det samme vædderlam.

Skinbedømmelse

De to svenske dommere forestod også en bedømmelse af færdige skind, som

avlerne havde medbragt og ønskede at få vurderet. Der var fire kategorier af skind: Pelskind 18 mm, plaidkind 35 og 50 mm og uklippede skind.

De blev vurderet på renhed i farven, lokkens størrelse, udbredning af kvalitet og pelshårets styrke, smidighed, silkehed og glans. Der gives point for de enkelte egenskaber og de samles i et tal, der udtrykker en helhedsbedømmelse af det enkelte skind.

Skindets farve udgør en vigtig egenskab. Man foretrækker de grå nuancer til skind – og de skal helst være rene og ensartede i farven, varierende fra ekstra lysegrå til mørk grå. Der er også mørke over mod sorte skind, men selv de sorte skind skal være silkede og glansfulde for at blive vurderet højt.

Træffet sluttede søndag med auktion over 16 vædderlam. I år var humøret højt hos indkøberne, så to væddere nåede toppriser på 10.500 kr. ex. moms. Og arrangørerne glædede sig over en gennemsnitspris på ca. 5000 kr. ex. moms. for de 16 vædderlam.

Om Esben Lyngsaa Madsen, Svanninge Huse, Fæborg.

Esben driver en økologisk gotlænderbesætning med ca. 20 moderdyr. Han har drevet avl i 15 år og har modtaget flere præmier ved Årets Træf gennem årene.

3 vædderlam fra Esben Lyngsaa Madsens besætning som kåret som henholdsvis Årets Pelsvædder, Årets bedste nedklippede og Årets kropsvædder

På træffet kunne medlemmer medbringe deres garvede skin og få dem bedømt af de svenske dommere

Ung landmand opbygger større fårebesætning

I bakkerne vest for Skanderborg har Per Hedegaard siden 2014 været i gang med at opbygge en fårebesætning, som nu tæller 230 moderfår

Med en tro på at der kan tjenes penge på lammeproduktion har Per med praktisk hjælp fra sin far opbygget en fårebedrift. Den er baseret på indkøbte krydsningsfår af texel og gotlændere, samt afgræsning af engarealer om sommeren, frøgræs i efterårsperioden og slætgræs i to vintermåneder. Det startede i 2014, hvor han under sin uddannelse til EUX-landmand og praktiske erfaringer fra pasning af får i England købte 20 får. Og ambitionen er at nå op på 300 moderfår. Investeringen er indtil nu begrænset, da han hverken har købt jord eller driftsbygninger. Han lejer kun en lille staldbygning og tilhørende græsningsareal, som bruges til læmmeareal. Ønsket har været at lave et enkelt setup, der betyder muligheder for enkelt at kunne skalere op og ned.

Driftssystem med udelæmninger

Driftssystemet er baseret på udelæmninger, som foregår ultimo marts. Dog forventer han at rykke det tidspunkt yderligere frem til primo april, så læmninger bedre følger græsvæksten.

Belært af trælse oplevelser i opstarten med ræve, der tog nyfødte lam, så har han allieret sig med en jæger, der mod dusør regulerer bestanden inden læmning. Jægeren bor lige ved læmmearealet og kan løbende overvåge det, så den aftale har været særdeles gavnlig og reduceret problemet væsentligt.

Fårene klippes i juni og ikke inden

læmning. Det valg skyldes at de ikke har stalde, hvor de kan sætte fårene ind lige efter klipning. Men Per mener dog ikke, at uld på yveret har hæmmet lammene i at finde frem til patten og sikre sig mælk. Fordelen ved klipning i juni er at det begrænser risikoen for madikke-infektion i afføringsklatter hos de får, som har haft diare.

Den seneste vinters gode græsvækst førte til lidt for trivelige får ved læmning, så der var flere læmme problemer i foråret end normalt – men der kom livskraftige lam ud af det. Så her blev han en erfaring rigere med betydningen af løbende huldvurdering.

Præcise registreringer til selektion

Per er optaget af at forbedre besættningens gener og har valgt at satse på at udvælge gimmere fra egen besætning frem for at købe gimmere udefra. Han oplever, at gimmerne fra det seneste indkøb ikke præsterede bedre end hans egne. Så udfordringen er at indkøbe den type væddere, som bedst kan styrke besættningens niveau. Hans avlsmål er fokuseret på moderegenskaber og tilvækst, samt at fårene føder to lam. Det overordnede mål er høj tilvækst så han kan levere halvdelen af slagtelam-

Til registrering af data bruger Per en håndterminal af mærket Psion G3

mene til afsætning inden 1. oktober ved 5 mdr. alderen.

Så her i efteråret skal fårene ilæmmes med Leyn væddere, som han lige har indkøbt. Og han ser frem til at finde ud af om disse vædderes større immunitet mod orm også sætter sig spor hos afkommet allerede til næste år.

For at selektare moderfårene efter deres præstationer, så har han valgt at give alle dyr individuelle øremærke numre, så han kan lave individuelle registreringer på hvert lam. Alle får har et elektronisk øremærke og alle lammene får det isat lige efter fødsel. Til registrering af data bruger han en håndterminal af mærket Psion G3. Og data overføres til programmet Select Sheep. For hvert får registreres lammeantal,

Her ultimo august går de fravænnede slagtelam på et naturareal med god græsning

Slagtelam tildeles mineraler via et produkt kaldet SUPAlyx Hvidløg (leveres af Linds, Vildbjerg)

Slagtermester Ole T. Thøgersen

Næssundvej 362
V. Hvidbjerg · 7960 Karby Mors
Tlf. 97 76 22 50 · Bil 21 24 22 50
Fax 97 76 20 55

- Kreaturer, heste, får og lam købes
- Evt. aflivning af heste på pladsen
- Producent-slagtning/
nedslagtning af kreaturer
- Evt. aflivning af kreaturer på
marken med riffel

dødfødte og forløb af læmninger. Lammene vejes ved 4 uger, 10 uger og så ved fravænnning med en digital grisevægt.

Disse data vil indgå i vurderingen af hvilke får der skal udsættes og hvilke gimmere der skal indgå i videre avl. Ud af data kommer også nøgletal til at styre travsel og tilvækst hos lammene.

Med kun et års registreringer, så er der indtil nu begrænset nytte af registreringerne. Så han ser frem til at få langt bedre udnyttelse af data, når han har fået flere års registreringer ind i systemet.

Om bedriften

Bedrift baseret på en lejet staldbygning og græsningsarealer og en besætning med aktuelt 230 moderfår. Udelæmninger på to arealer ved en staldbygning, der kun bruges til flaskelam og syge dyr. Sommerafgræsning fra april til september på 25 ha engareal. Fravænnning 1. august og lam sendes til separat græsningsareal, hvoraf nogle er omfattet af naturplejeaftale. Herfra udtages slagtelammene til slagt. Fårene afgræsser frøgræsmarker fra 1. september til lidt ind i januar, det samme gælder de lam der ikke er klar til salg ind. Herefter sættes de på slætgræs marker frem til marts, hvor de flyttes til læmmearealet.

- ✓ Opkøb af slagtelam
- ✓ Opkøb af slagtefår
- ✓ Alle dyr slagtes i Danmark
- ✓ Afregning inden 7 dage
- ✓ Afhentning
Højeste dagspriser

Michael Jensen
Vildbjerg
Tlf.: 40914832

ALT I PAKKEVARER

SUNDE KLOVE GIVER SUNDE FÅR

HOOFOSS er et højt specialiseret, rensende og beskyttende middel til huden omkring klovene

- Renser huden for vævsskadelige stoffer som ajle, gødning, ammoniak og svovlbrinter
- Giver kraftig udtørring og forøget iltning af problemområder på huden

Bestil nu på 3368 3000 eller kontakt vores konsulent Knud Lykke Christensen på 5219 6059

Sagt om lammekøds- kvalitet

"Der klages over – og med rette – at danskerne ikke viser større begejstring for lammekød om efteråret, - hvad er så grunden? Lad os nu se bort fra de racers lam, der er så fede og har så tættet en smag, at et par mundfulde er tilstrækkelig til at lukke munden på selv de mest snakkesagelige. Nej, det værste er de tidligt fødte vædderlam, der har gjort mere eller mindre vellykkede forsøg på at bedække fårene. Har man en gang smagt kødet af sådant et vædderlam, da betakker man sig for oftere at stifte bekendtskab med den slags – så modbydeligt smager kødet."

H. Nislev. Vejledning i FÅREAVL. 1962. S. 107.

Andet skriver Nislev ikke om slagte- og kødkvalitet i sin legendariske vejledning. Og alligevel rummer hans tekst vigtige pointer. Dårliche oplevelser og fedt skræmmer forbrugerne væk! – derfor skal man anvende en race (i moderne husdyrproduktion anvendes mest krydsningskombinationer), som sætter kød i stedet for fedt. Den moderne forbruger er stort set ligeglad med, hvor meget kød der er på lammestegen – bare der ikke er fedt!

Men er det smagen som begrænser forbruget af dansk lammekød? Det ved vi reelt ikke – sandsynligheden taler for, at mange andre forhold har større indflydelse, f.eks. tilgængelighed og pris. Men smagen vil altid være en væsentlig faktor. Og det er tredje pointe i Nislevs belæring fra 1962. Bemærk det tidligt fødte vædderlam, som garanteret har haft en fortrinlig slagtekvalitet med god slagteprocent og kropsform - men dets spise- og kødkvalitet var elendig.

Derfor er det vigtigt at fåreavlere lærer at skelne imellem, hvad der er slagtekvalitet, og hvad der er kødkvalitet. I daglig tale anvendes de to begreber ofte i flæng. Slagtekvalitet hedder på engelsk "Carcass quality" og burde på dansk hedde slagtekropskvalitet. Kødkvalitet hedder på engelsk "Meat quality", men vær opmærksom på at mange, som bruger engelsk, heller ikke kan skelne!

Slagtekvalitet omfatter egenskaber knyttet til slagtekroppen, såsom slagteprocent, indhold af kød og talg, samt kropsform og -farve. Kødkvalitet dækker over mange parametre: Spisekvalitet: Lugt, smag, mørhed, saftighed. Teknologisk kvalitet: Fedtmarmorering, vandbindingsevne, kød- og fedtfarve. Sundheds- og ernæringskvalitet: Restkoncentrationer og næringsindhold.

Fælles for alle de ovennævnte egenskaber er, at der stort set ikke eksisterer målinger eller registreringer herpå i fåreavlen. Derfor er de vanskelige at forbedre med avlsmæssige tiltag.

Så derfor: Vil man forbedre lammenes kødkvalitet, så kommer man længere med fodrings- og management initiativer.

Æ Konsulent